

Massa víctimes d'abusos

Dll, 11/03/2019 per Jordi Llisterri...

[Laeto animo](#)

Ja em perdonaran perquè si algú vol girar el sentit d'aquest text pensarà que ens preocupa més l'Església que les víctimes. Només és una perspectiva més que complementa l'epicentre del terratrèmol que vivim aquests dies: les víctimes que han patit abusos.

Josep Maria Tamarit, catedràtic de dret penal que encapçala un l'estudi acadèmic sobre els abusos sexuals a l'Església catòlica a Espanya, apareixia fa uns dies en una entrevista a l'*Ara*. [Afirmava](#) que les dades disponibles, basades principalment en un dels pocs estudis fets, el 1994, "especificava que un 1% dels enquestats havien patit abusos de l'Església catòlica. Si partim d'una població de 40 milions, serien 400.000 persones". Si fem la projecció a Catalunya serien 75.000 persones les víctimes dels abusos del clergat.

Si l'estudi de 1994 al que es refereix és el de **Félix López**, aquest també [posaria](#) de manifest que un 18,9% de la població espanyola hauria patit algun tipus d'abús sexual durant la infància. Vuit milions d'espanyols, o un milió i mig de catalans. Si les dades de les que disposem són aquestes, relaten una situació insostenible i d'alarma social. Un milió i mig de catalans víctimes d'abusos.

Un recompte dels casos coneguts i publicats a la premsa de sacerdots i religiosos acusats d'abusos a menors a Catalunya em dona una xifra de 29 acusats, exposats aproximadament per un centenar de víctimes. La majoria ja fa anys que es coneixen. Però d'aquests 29 acusats, nou s'han fet públics durant les primeres setmanes del 2019. Són els casos més recents que tenim al cap. Bona part dels fets es remunten als anys 70 i 80.

Aquestes són les dades que tenim. Qualsevol de les dades ja ens diu que hi ha massa víctimes d'abusos a menors. "Un sol cas d'abús a l'Església representa ja en si mateix una monstruositat", [deia](#) el papa **Francesc**.

Però l'exposició d'aquests casos també ha generat altres víctimes col·laterals que no surten en els recomptes i en els estudis. I que sumen milers a Catalunya:

-La comunitat eclesial. L'Església catòlica és la única institució amb suficient continuïtat històrica que permeti demanar-li un rendiment de comptes per fets del passat. Des dels abusos de fa 30 o 40 anys, fins a les infidelitats a l'Evangeli de les primeres comunitats cristianes. Tots recordem caps d'Estat demanant perdó per genocidis o barbaries que va cometre el seu país en el passat, però a ningú se li acudeix fer recaure la responsabilitats d'aquells fets en la persona que protagonitza aquest gest simbòlic. Tampoc se li demanarà comptes a ningú pel que passava als anys 60 o 70 en les escoles estatals. A l'Església, en canvi, la culpa continua recaient en la institució.

No cal fixar-se tant en l'Església o en la comunitat religiosa afectada com a institució, sinó en les persones que avui formen part d'aquesta comunitat. També estem vivint aquests dies un gran dolor, consternació i perplexitat de les persones que avui se senten part de l'Església i que s'interroguen sobre la culpa o connivència pròpia sobre el que ha passat. Víctimes indirectes dels abusos i dels qui no van donar en el seu moment la resposta adequada. Ni la que es donaria segurament avui.

-Les escoles. Bona part dels casos coneguts es van produir en entorns educatius escolars. Escoles sovint centenàries, amb noms amb prestigi social i molt arrelades en el teixit associatiu i local. Aquestes escoles religioses avui continuen oferint un servei educatiu amb un equip renovat, majoritàriament laics. Els docents i el personal d'aquestes escoles avui pateixen també amb consternació el que s'explica que va passar en el seu centre. No és l'escola afectada com a institució. Són les persones que avui en formen part.

Hem vist directius, mestres, personal de les escoles cristianes plorant pel que va passar. De vegades per un sentiment de ràbia col·lectiva. De vegades per veure com un fet del passat ve a qüestionar l'abnegació educativa en la que s'han desgastat personalment. És molt cruel arribar a la feina i trobar-se una pintada acusadora a la façana del centre.

També per un sentiment d'injustícia del mal que pot fer una poma podrida. Tot i que sigui emocionalment comprensible, no té cap sentit racional que un cas d'abusos del passat afecti les inscripcions del curs següent de les escoles afectades. L'experiència dels centres més afectats diu que això només dura un o dos anys, però és un cop molt dur per una escola que avui fa bé la seva feina i que estima el servei que ofereix.

-Les famílies. També són víctimes d'aquestes situacions les famílies que han escollit portar els seus fills en els centres on després un dia es coneix un cas d'abusos. Racionalment la majoria de pares, com que coneixen l'escola, saben separar-ho. Però sempre queda la incomoditat de dubtar a qui he confiat el més preuat de la meva vida, els fills.

En general, la pressió mediàtica que han patit alguns centres escolars ha provocat una cohesió més gran de tota la comunitat educativa. Directius, docents i famílies que han sentit com el seu centre era injustament assetjat. Cap família pot pair que algú altre pensi que deixa els fills en mans d'una colla d'irresponsables i encobridors. Prova d'aquest efecte, és que no hi ha hagut cap èxode massiu dels

qui des de dins coneixen la proposta educativa de les escoles afectades.

Un capítol a part mereixeria parlar de les famílies dels nens que van patir els abusos i que havien confiat en els centres o en les persones que van fer tant de mal. Pares que són víctimes si avui poden reconèixer que no van saber veure o no van valorar la gravetat del que estava passant. Fills que han de comprendre perquè alguns pares van mirar cap a l'altra banda. Massa silencis del passat ens ha portat a la situació d'avui.

-Els exalumnes. Potser són una de les víctimes que tenen menys protagonisme. Tothom vol sentir el testimoni de les víctimes dels abusos. Però poc sentim els qui van passar en la mateixa època per l'escola i en guarden agraïment per la formació rebuda en una etapa fonamental de la vida. Una experiència positiva que sovint porta a escollir de nou aquell centre com l'escola dels teus fills. Potser són les víctimes més perplexes. Regira l'estomac saber que al teu voltant van passar monstrositats que no vas veure. O que aquelles persones que eren un referent cauen del pedestal. És un procés d'acceptació que també és molt dur. I que causa molt dolor.

-Les parròquies. Una situació semblant a la de les escoles es viu a les parròquies o barris on s'han destapat que un antic mossèn va ser abusador. Potser encara és més cruel en els pobles on es coneix tothom. La xafarderia pot ser una arma de destrucció massiva. En el pol oposat, conèixer personalment les persones que avui porten la parròquia, normalment molt implicades en el teixit associatiu, és un factor que ajuda a posar-ho tot en un just context.

-Els capellans. Els capellans avui se senten un col·lectiu assenyalat. Una col·lectivització de la sospita que no té cap fonament. Però un cas darrera l'altra, servit en comptagotes mediàtic, mina la seva credibilitat social. Molts pecats han comés els capellans, però la majoria són persones que han deixat moltes coses per servir als altres. Avui, els capellans que tracten amb infants van amb por perquè qualsevol actitud no sigui malinterpretada. O perquè qualsevol insinuació del passat no els sepulti.

També el clergat pateix el mal que fa veure persones que han optat pel mateix ministeri i que no hi hagin estat fidels. Un mal molt profund perquè també toca referents de la seva etapa de formació. És un cop molt dur veure al diari el nom d'un company de sacerdoci.

-Els religiosos. El mal que fa veure un company de vocació que ha traït tots els compromisos ministerials, potser encara és més profund entre els religiosos.

Sovint es veuen les congregacions religioses com unes multinacionals amb delegacions territorials. Amb aquesta idea només caldria que des de dalt s'expulsi als mal "empleats" per solucionar el problema. El que passa és que una congregació religiosa o un monestir és primer de tot una família. Persones que lliurement han fet una opció comuna de vida. Viuen, dinen, sopen, resen i miren la tele junts. Què ha fet el meu germà? És una pregunta que et talla per dins quan el teu company de comunitat ha fet tant de mal.

-La confiança. En tots aquests ambients es genera un dels problemes més difícils de superar. Una crisi que sobretot trenca totes les confiances. I un món sense confiança no pot funcionar. Hi ha una crisi de confiança perquè t'ha fallat aquell

en qui havies confiant. Hi ha una crisi perquè si va passar amb aquell, perquè no pot passar amb aquell altre?

Alhora, el daltabaix que representa qualsevol cas d'abusos també és una crisi interna emocional que costa molt de gestionar. Genera diferents parers sobre la manera d'afrontar-la que normalment s'han de gestionar amb poc temps.

Els qui posen més l'accent en veure un tema mal resolt del passat que cal posar en el seu context. Els qui sobretot veuen una campanya contra la institució o els qui disparen contra el pianista. Els qui serien més radicals en les mesures a prendre encara que puguin acabar pagant justos per pecadors. Els qui són més previnguts perquè no paguin justos per pecadors. Els qui humanament són incapaços d'assumir el que ha passat. Els qui ho veuen una mica tot alhora... I els qui creuen que els qui ho veuen d'una altra manera a la seva estan molt equivocats.

I hi ha els qui aprofiten la debilitat del moment per projectar les seves fòbies, com ja va fer l'exnunci **Viganò** per [boicotejar](#) les reformes del papa Francesc. També hem vist aquestes projeccions freudianes a Catalunya. I, encara, els qui volen aparèixer com els salvadors que tenen la solució per a tot.

Hi ha gent més propensa a les reaccions airades i altres a les reaccions compungides. Costa molt moure's pel camí de la serenitat enmig d'aquest terratrèmol. I això també ha fet molt de mal.

Massa víctimes per esperar només que el temps ho curi tot. És una drama que només es resoldrà remant tots en la mateixa direcció.